

References

- Alpatov M. V. Problema sinteza v iskusstve Renessansa (Stancy Rafaelja) / M. V. Alpatov // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №8. – S.55–59.
- Arkin D. E. Arhitektura jepohi francuzskoj revoljucii / D. E. Arkin // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №8. – S.60–68.
- Arkin D. E. Klassicizm i ampir v Moskve / D. E. Arkin // *Arhitektura SSSR*. – 1935. – №10–11. – S.82–89.
- Arkin D. E. Tvorcheskaja diskussija Sojuza sovetских arhitektorov. Tvorcheskie puti sovetской arhitektury i problema arhitekturnogo nasledstva. Doklad D. E. Arkina. Vystuplenija N. Nessina, M. Ginzburga, V. Balihina, I. Maca, A. Burova, A. Vesnina, A. Vlasova, I. Fomina, K. Alabjana. Vmesto zakljuchitel'nogo slova / D. E. Arkin // *Arhitektura SSSR*. – 1933. – №3–4. – S.4–25.
- Blohin P. Planirovka zhilyh kvartalov socgoroda. Opyt chetyrehletnej raboty standartgorproekta / Blohin P. // *Arhitektura SSSR*. – 1933. – №5. – S.4–9.
- Brunov N. Arhitekturnaja kompozicija antichnogo goroda / N. Brunov // *Arhitektura SSSR*. – 1933. – №2. – S.25–29.
- Vejnvert N. V. K istorii Dvorcovoј ploshhadi v Leningrade / N. V. Vejnvert // *Arhitektura SSSR*. – 1936. – №5. – S.52–59.
- Vejnvert N. V. Rossi i Nikolaevskaja Rossija / N. V. Vejnvert // *Arhitektura SSSR*. – 1935. – №12. – S.55–56.
- Dushkin A. N. Proekt radiodoma v Moskve / A. N. Dushkin, A. G. Mordvinov i K. I. Solomonov // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №1. – S.36–39.
- Erofalov–Pilipchak B. Arhitektura sovetского Kieva / B. Erofalov–Pilipchak. – Kyi'v: A+S. – 2010. – 640 s.
- Il'in L. A. Ansambl' v arhitekture goroda (V porjadke obsuzhdenija) / L. A. Il'in // *Arhitektura SSSR*. – 1935. – №5. – S.41–50.
- Il'in L. A. Ansambl' v arhitekturnom oblike Leningrada / Il'in L. // *Arhitektura SSSR*. – 1933. – №5. – S.9–11.
- Ivanys'ko S. I. Sofija Kii'vs'ka v duhovnomu, kul'turnomu ta naukovomu zhytti Ukraïny (1917–1941 rr.) / Ivanys'ko Svitlana Ivanivna: dys... kand. ist. nauk: 07.00.01; Kyi'vs'kyj nacional'nyj un-t im. Tarasa Shevchenka. – K., 2008. – 326 ark.
- Kornfel'd Ja. Dvorec kul'tury Proletarskogo rajona Moskvy / Ja. Kornfel'd // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №1. – S.28–35.
- Lazarev V. Novye otkrytija v Kievskoj Sofii / V. Lazarev // *Arhitektura SSSR*. – 1937. – №5. – S.51–54.
- Maca M. L. O prirode jeklektizma / M. L. Maca // *Arhitektura SSSR*. – 1936. – №5. – S.5–7.
- Milonov Ju. K. Arhitektor proshlogo – arhitektor budushhego / Ju. K. Milonov // *Arhitektura SSSR*. – 1936. – №3. – S.9–13.
- Nekrasov A. I. Arhitekturne pamjatniki Moskvy do jepohi klassicizma / A. I. Nekrasov // *Arhitektura SSSR*. – 1935. – №10–11. – S.77–81.
- Nekrasov A. I. Moskovskij Kreml'. Steny i bashni / A. I. Nekrasov // *Arhitektura SSSR*. – 1935. – №10–11. – S.69–76.
- Nekrasov A. Problema realizma v arhitekture (v porjadke obsuzhdenija) / A. Nekrasov // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №1. – S.52–60.
- Nekrasov A. I. Sobor Istry / A. I. Nekrasov // *Arhitektura SSSR*. – 1936. – №8. – S.70–73.
- Nekrasov A. Skul'pturnaja dekoracija v drevnerusskom kamennom zodchestve / A. Nekrasov // *Arhitektura SSSR*. – 1937. – №1. – S.51–57.
- Papernyj V. Kul'tura dva / V. Papernyj [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.papernyj.com/PDF/Culture_Two_rus.pdf
- Po stranicam inostrannyh zhurnalov // *Arhitektura SSSR*. – 1935. – №8. – S.67.
- Prelovs'ka I. M. Peredumovy, obstavyny organizacii' ta pershi roky funkcionuvannya Sofijs'kogo derzhavnogo arhitekturno-istorychnogo muzeju–zapovidnyka / I. M. Prelovs'ka. – K., 2015. – 263 s.
- Rozenfel'd Z. Smolenskaja naberezhnaja [V: Proekty zastroyki moskovskih naberezhnyh. A. V. Shhusev, Z. Rozenfel'd, L. Grinshpun, N. Ladovskij ta K. Mel'nikov] / Z. Rozenfel'd // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №4. – S.18–23.
- Hmel'nickij D. Arhitektura Stalina. Psihologija i stil' / D. Hmel'nickij. – Moskva: Progress–Tradycja, 2006. – 376 s.
- Hmel'nickij D. Stalin i arhitektura / D. Hmel'nickij [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Article/hmeln_starh.php
- Cherkes B. Nacional'na identychnist' v arhitekturi mista / B. Cherkes. – L'viv: NU «L'vivs'ka politehnika», 2008. – 268 s.
- Shhusev A. V. Arhitektura sovetского vostoka / A. V. Shhusev // *Arhitektura SSSR*. – 1934. – №8. – S.8–10.

Kostiuchok O. V., PhD, scientific worker of National conservation area «St Sophia of Kyiv» (Ukraine, Kyiv), kostuochok@ukr.net

The question of cultural identification of Saint Sophia of Kyiv (11th ct.) in publications of architect bulletin «Architecture of the USSR» in the first half of 1930s

The architectural heritage of Russians and cultural identity of Saint Sophia of Kyiv in researches of the soviet architects in the context of soviet propaganda of architecture history of Russian on all-union soviet architecture bulletin in first half of 1930s are examined in the article. It is found that architecture of Russians, based on local building traditions, that has been erected before the reforms of Russian tsar Peter I was discriminated by soviet authority, architects, propagandists. In the same time the buildings on the territory of Moskov principality (later – kingdom) constructed by foreign or native architects with features of favored by communist leaders style of renaissance appeared to be popularized. Thus structures such as the Moscow Kremlin, Uspenskiy cathedral of Moscow Kremlin and other buildings erected before the times of the Peter's reforms with such features referred as separate from Russian native building tradition branch of architecture. The Russian classicisms were popularized and proved to be as one of the samples of inheriting to soviet architects in their aspirations of creating of new soviet architecture style. At the first half of 1930s the processes of creation of new historical memory of soviet Russians were based on finding features of antiquity, renaissance and classicisms architecture in Russian cultural heritage. In these processes the legacy of Russian architecture that has been erected in times before the reforms of tsar Peter I based on local building traditions was ignored.

The communists organized research of Saint Sophia of Kyiv and this was exploit with political intentions as display to worldwide of communist care for cultural heritage of the USSR. The Saint Sophia of Kyiv was identified as Byzantine culture heritage, having great impact of antiquity traditions and this redounded its surviving and researching.

Keywords: history of architecture of Russian, soviet propaganda of the first half of 1930s, Sophia Cathedral of XI century in Kyiv.

* * *

УДК 636.082:001

Шульга В. П.,
кандидат географічних наук,
Національний авіаційний університет
(Україна, Київ), shulhavp@online.ua

ПОРОДНЕ РАЙОНУВАННЯ ЯК ЗАХІД МАСОВОГО ПОЛІПШЕННЯ МІСЦЕВОЇ ХУДОБИ В СРСР 30–70-х РР. ХХ СТ.

Висвітлено передумови запровадження та місце методу породного районування великої рогатої худоби в системі селекційно-племінної роботи в СРСР. Узагальнено внесок доктора сільськогосподарських наук, професора М. А. Кравченка в розроблення базових принципів породного районування. Учений дослідив племінні гнізда та окреслив основні заходи племінної роботи з великою рогатою худобою Башкирії. Обґрунтував, що для збільшення обсягів виробництва тваринницької продукції, потрібно проводити систематичну роботу з поліпшення продуктивних і племінних якостей місцевої худоби, зростання її придатності до промислової технології утримання, створення відповідних умов вирощування її годівлі. Науковій розробці вченого сприяли визначенню планових і політшувальних порід худоби Башкирської АРСР при розробленні першого плану породного районування.

Ключові слова: племінна робота, тваринництво, породне районування, порода сільськогосподарських тварин.

Тваринництво є однією з пріоритетних галузей аграрного розвитку України. Зростання продуктивності сільськогосподарських тварин і збільшення виробництва продукції тваринництва можливі лише за умови сталого розвитку племінної справи, яка згідно з Законом України «Про племінну справу в тваринництві» (1993) являє собою систему зоотехнічних, селекційних та організаційно-господарських заходів. Одержані селекційним шляхом породи сільськогосподарських тварин мають сталі біологічні властивості, що характеризують їх племінну цінність і продуктивність. Важливого значення надається розведенню місцевих порід худоби, які відзначаються високими резистентними, адаптаційними та репродуктивними властивостями. Однак на сучасному етапі більш інтенсивно використовують спеціалізовані, комерційні породи зарубіжної селекції,

що призводить до втрати вітчизняної племінного генофонду та виникнення проблеми суттєвого зменшення біорізноманіття, залежності від імпорту племінних (генетичних) ресурсів.

Одним із організаційних заходів племінної справи, що широко застосовувався у вітчизняному тваринництві 30–70-х років минулого століття, сприяв раціональному використанню племінних ресурсів і організації цілеспрямованої роботи з поліпшення місцевої худоби, було породне районування. На нашу думку, в умовах сучасної кризової ситуації, що охопила галузь і позначилася різким зменшенням кількості поголів'я та власне суб'єктів племінної справи, варто звернутися до вивчення історичного досвіду, першочергово, організаційних і селекційних заходів, які сприяли ефективному використанню місцевих порід, дозволяли контролювати безсистемне завезення племінного матеріалу зарубіжної селекції. З огляду на це завдання даного дослідження є з'ясування сутності та переваг породного районування як одного із методів у системі племінної справи, узагальнення внеску у розроблення його базових принципів вітчизняних учених, зокрема професора М. А. Кравченка.

На основі проведення історіографічного аналізу встановлено, що окремі компоненти наукового доробку вченого, зокрема теорію лінійного розведення, методику породотворення, детально висвітлено в наукових працях В. П. Бурката, М. В. Зубця, К. А. Найдено, Ю. Ф. Мельника та ін. [1; 2; 7; 9]. Однак проблема породного районування як ефективного прийому в системі племінної роботи в СРСР до цього часу залишалася не достатньо вивченою і поставлена за мету даного дослідження. Методологія дослідницького пошуку ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових, структурно-функціональних та історичних методів.

Як відомо, питання піднесення галузі племінного тваринництва в СРСР вперше було кардинально переглянуто липневим (1934) пленумом ЦК ВКП(б), розроблено широку програму ефективного використання племінних ресурсів. Пленум доручив земельним органам до кінця 1934 р. провести облік племінної і поліпшеної худоби, забезпечити ведення в кожному районі єдиної районної книги племінної та поліпшеної худоби, ввести в областях, краях і республіках єдину державну книгу для запису чистопородної худоби, що знаходилася на їх території. Прийнято рішення в районах найбільшого поширення чистопородної худоби додатково створити державні племінні розплідники та організувати селекційно-племінну роботу з виведення високопродуктивних і скороспілих порід, а також з масового вирощування племінного молодняка. Восени 1934 р. в СРСР вперше проведено облік племінної і поліпшеної худоби. Важливого значення надавали породному районуванню, над розробленням якого працювали науково-дослідні установи і державні земельні органи. В квітні 1935 р. НКЗ СРСР затвердив перелік поліпшувальних порід для різних регіонів країни. XII пленум секції тваринництва ВАСГНІЛ, що відбувся в Москві в грудні 1938 р., затвердив план породного районування коней. У 1939 р. розроблено відповідний проект районування великої рогатої худоби, свиней і овець [8].

При розробці плану породного районування великої рогатої худоби, першочергово, враховували природно-історичні умови кожної зони, оскільки високопродуктивні молочні та м'ясні породи проявлять свій генетичний потенціал лише в сприятливих умовах годівлі й утримання. За інших умов будь-яка порода втратить свої цінні біологічні властивості впродовж 1–2 поколінь і буде навіть менш продуктивною, ніж аборигенна худоба. Тому при виборі певних планових порід виходили із показників їх продуктивності, скороспілості, плодючості, пристосованості до районів призначення, акліматизаційної здатності, забезпеченості району племінним матеріалом або можливості його отримання з інших місць [6].

Породне районування також ґрунтувалося на врахуванні соціально-економічних чинників. Так, скотарство молочного та комбінованого напрямку розвивали в районах, де першорядне значення набувало постачання населення молоком і молочними продуктами (промислові зони). У районах, багатих природними пасовищами, розвивали переважно м'ясне скотарство.

В СРСР 30-х років ХХ ст. розводили 48 порід і породних груп великої рогатої худоби молочного і молочно-м'ясного напрямку продуктивності. Деякі породи з високою продуктивністю, яким був притаманний широкий спектр акліматизаційних властивостей (чорно-ряба, симентальська, бура, червона степова та ін.), широко поширилися в різних географічних зонах країни; інші породи (ярославська, безтужівська, холмогорська, лебединська, білоголова і сіра українські та ін.) розводили лише в певних адміністративних районах [8].

При проведенні породного районування всі породи були розподілені на планові для кожної зони і поліпшувальні. Як поліпшувальні розглядали породи, здатні при схрещуванні поліпшити продуктивні ознаки місцевої худоби. Бралися до уваги їх племінні властивості, здатність пристосовуватися, економічні та кормові умови зони тощо. Поліпшення порід здійснювали, головним чином, на основі ввідного схрещування зі збереженням у помісей не менше 3/4 крові поліпшуваної породи, виведення нових ліній у племінних господарствах. Поряд з цим зберігали в чистоті вихідні аборигенні породи в кількості, що забезпечувала їх розведення без стихійного інбридингу.

Основний принцип підбору і закріплення порід сільськогосподарських тварин для певних зон – господарча необхідність і економічна доцільність розведення породи в даній місцевості з урахуванням характеру її продуктивності та спеціалізації господарств. Згідно зі встановленим порядком в кожній області розводили 2–3, в окремому господарстві – 1 (іноді 2) породи. В щільно населених районах з великими промисловими центрами, а також в районах маслоробництва передбачено розміщення худоби молочного напрямку продуктивності [6].

У розроблення принципів породного районування великої рогатої худоби вагомий внесок зробили: М. Д. Потьомкін, Ю. Ф. Лискун, М. Ф. Іванов, М. А. Кравченко та ін. Зокрема, академіком М. Д. Потьомкіним визначено три основні регіони з розведення великої рогатої худоби за напрямом продуктивності: північний – молочний, середній – м'ясо-молочний,

південний – м'ясо–молочно–робочий. В основу такого розподілу покладено природні та господарсько–економічні умови. На необхідності при виборі заводських порід враховувати природні умови різних зон СРСР та їх спеціалізацію наголошував Ю. Ф. Лискун. Одним із прихильників запровадження районування порід також був академік М. Ф. Іванов. Аргументував, що для кожного району з певними кліматичними, ґрунтовими, кормовими та господарськими умовами необхідно створювати свої породи, найбільш пристосовані до даної місцевості. Учений був прихильником розвитку комбінованого напрямку тваринництва, повсякчас наголошуючи на більшій рентабельності м'ясо–вовнового вівчарства, м'ясо–сального свинарства та молочно–м'ясного скотарства.

У розробленні принципів породного районування істотний внесок зробив професор М. А. Кравченко. Як завідувач відділу селекції Башкирського філіалу Анненківської зональної станції, дослідив окремі гнізда бестужівської худоби. В своїх наукових працях «Плановые породы крупного рогатого скота в Башкирии и племенная работа с ним» (1934), «Племенное дело по крупному рогатому скоту в Башкирии» (1934), «Принципы породного районирования крупного рогатого скота в Башкирии» (1934) обґрунтував, що для збільшення обсягів виробництва тваринницької продукції, потрібно проводити систематичну роботу з поліпшення продуктивних і племінних якостей місцевої худоби, зростання її придатності до промислової технології утримання, створення відповідних умов вирощування й годівлі [3–5].

Найбільш поширеною в Башкирії 30–х років минулого століття була бестужівська порода. Її створення започатковане в кінці XVIII ст., коли скотозаводчик С. П. Бестужів в Сибірській губернії почав схрещувати місцеву худобу із завезеною з Англії шортгорнською породою. У подальшому для вдосконалення молочних і м'ясних ознак отриманих помісей схрещували з тваринами голландської, шортгорнської, симентальської та інших порід. Формування тварин молочно–м'ясного типу завершилося створенням породи в середині XIX ст. Планомірна племінна робота з бестужівською породою розпочалася в 20–х роках XX ст., коли були організовані державні племінні господарства в Башкирії, проводилися конкурси молочності та виявлялися рекордистки. В 1924 р. видано перший том державної племінної книги бестужівської породи.

У більшості стад бестужівської худоби переважали тварини молочно–м'ясного типу. Молочна продуктивність племінних повновікових корів складала в середньому 4300 кг молока жирністю 4%. Тварини володіли високими м'ясними якостями, середньодобовий приріст бугайців на відгодівлі становив 700–850 г. В умовах повноцінної годівлі бугайці річного віку досягали маси 500 кг. М. А. Кравченко обґрунтував, що цінність бестужівської худоби полягала в її пристосованості до кормових умов Башкирії, у відсутності спадкових аномалій і хвороб, а також у високій стійкості до туберкульозу та лейкозу. Перспективним планом племінної роботи передбачалося чистопородне розведення тварин у провідних племінних господарствах, закладалися заводські лінії і родини на кращих тварин [3].

Наукові розробки вченого враховувалися при затвердженні плану породного районування, згідно з яким в 43 районах Башкирської АССР (4/5 території) як планову затверджено бестужівську породу. В 1935 р. організовано Башкирський племінний розплідник бестужівської худоби, який здійснив значний вплив на формування популяції та вдосконалення її господарськи корисних ознак.

Як основну поліпшувальну породу М. А. Кравченко рекомендував використовувати одну із найбільш скороспілих м'ясних порід – шортгорнську. Молодняк цієї породи у віці до року при сприятливих умовах щодоби прибавляв у вазі в середньому 1–1,2 кг. До трьох років чистопородні тварини при відповідній годівлі закінчували свій ріст. Однак шортгорнська худоба була вимоглива до годівлі, догляду та утримання. При несприятливих умовах вирощування швидко втрачувала свої позитивні якості. При схрещуванні з тваринами інших порід шортгорни стійко передавали свої м'ясні якості. Тварин цієї породи завозили обмежено і практично не розводили в чистоті [4].

М. А. Кравченко також розробив заходи селекційно–племінного вдосконалення ярославської, симентальської, калмицької порід, які розводили в Башкирській АРСР у незначній кількості. Зокрема, племінна робота з калмицькою породою спрямовувалася на збільшення її живої маси, зростання скороспілості, поліпшення м'ясних форм. Подальше вдосконалення племінних і продуктивних якостей породи здійснювали на основі чистопородного розведення за використанням бугайів кращих ліній скороспілого типу, шляхом зростання чисельності цього типу як при однорідному, так і різнорідному підборі. За рекомендаціями М. А. Кравченка симентальську худобу розводили як чистопородно, закладаючи заводські лінії і родини на кращих тварин, так і використовуючи як поліпшувальну при ввідному схрещуванні з бестужівською та ярославською породами [5].

Таким чином, породне районування, запроваджене в СРСР в 30–ті роки XX ст., сприяло: 1) раціональному використанню та збереженню місцевого генофонду порід; 2) концентрації зусиль учених і селекціонерів на роботі з визначеними породами, які оптимально відповідали умовам регіонального розведення; 3) запобіганню безсистемного завезення племінного матеріалу зарубіжної селекції. У розробленні принципів породного районування вагомий внесок зробив професор М. А. Кравченко, який обґрунтував, що для збільшення обсягів виробництва тваринницької продукції, потрібно проводити систематичну роботу з поліпшення продуктивних і племінних якостей місцевої худоби, зростання її придатності до промислової технології утримання, створення відповідних умов вирощування й годівлі. Розробив селекційно–племінні заходи поліпшення бестужівської, ярославської, симентальської, калмицької порід великої рогатої худоби. Наукові розробки вченого сприяли визначенню планових і поліпшувальних порід худоби для Башкирської АРСР при розробленні першого плану породного районування.

На перспективу передбачено узагальнити наукові розробки вітчизняних учених з перспективного планування тваринництва, висвітлити основні принципи підготовки планів селекційно–племінної роботи як дієвого чинника зростання рентабельності галузі.

Список використаних джерел

1. Буркат В. П. Из спогодів про професора М. А. Кравченка / В. П. Буркат // Вчені–селекціонери у тваринництві. – К.: Аграрна наука, 1997. – С.92–95. – (Серія «Українські вчені–аграрії ХХ ст.»; кн.1).
2. Зубець М. В. Завжди поряд із своїми вихованцями / М. В. Зубець // Талант і добро вічні як світ. – К.: Аграрна наука, 1999. – С.25–46.
3. Кравченко Н. А. Плановые породы крупного рогатого скота в Башкирии и племенная работа с ними / Н. А. Кравченко. – Уфа: Башгиз, 1934. – 66 с.
4. Кравченко Н. А. Племенное дело по крупному рогатому скоту в Башкирии / Н. А. Кравченко // Социалистическое хозяйство Башкирии. – 1934. – №3. – С.24–27.
5. Кравченко Н. А. Принципы породного районирования крупного рогатого скота в Башкирии // Социалистическое хозяйство Башкирии. – 1934. – С.34–39.
6. Кравченко Н. А. Разведение сельскохозяйственных животных / Н. А. Кравченко. – М.: Колос, 1973. – 486 с.
7. Найдено К. А. Кравченко Микола Антонович / К. А. Найдено // Вчені–селекціонери у тваринництві. – К.: Аграрна наука, 1997. – С.90–91. – (Серія «Українські вчені–аграрії ХХ ст.»; кн.1).
8. Племенное дело в животноводстве / Л. К. Эрнст, Н. А. Кравченко, А. П. Солдатов и др. – М.: Агропромиздат, 1987. – 287 с.
9. Розвиток творчої спадщини професора М. А. Кравченка його науковою школою на межі тисячоліть / Ю. Ф. Мельник, М. В. Зубець, В. П. Буркат та ін. // Науковий вісник НУБіП України. – К., 2009. – Вип.138. – С.33–33.

References

1. Burkat V. P. Iz spohadiv pro profesora M. A. Kravchenka / V. P. Burkat // Vcheni–seleksionery u tvarynyystvi. – K.: Ahrama nauka, 1997. – S.92–95. – (Seriya «Ukrayins'ki vcheni–ahraryi XX st.»; kn.1).
2. Zubets' M. V. Zavzhdy poryad iz svoymy vykhovantsyamy / M. V. Zubets' // Talant i dobro vichni yak svit. – K.: Ahrama nauka, 1999. – S.25–46.
3. Kravchenko N. A. Planovye porody krupnogo rohatogo skota v Bashkirii i plemennaja rabota s nim / N. A. Kravchenko. – Ufa: Bashgiz, 1934. – 66 s.
4. Kravchenko N. A. Plemennoe delo po krupnomu rohatomu skotu v Bashkirii / N. A. Kravchenko // Socialisticheskoe hozjajstvo Bashkirii. – 1934. – №3. – S.24–27.
5. Kravchenko N. A. Principy porodnogo rajonirovanija krupnogo rohatogo skota v Bashkirii / N. A. Kravchenko // Socialisticheskoe hozjajstvo Bashkirii. – 1934. – S.34–39.
6. Kravchenko N. A. Razvedenie sel'skohozjajstvennyh zhivotnyh / N. A. Kravchenko. – M.: Kolos, 1973. – 486 s.
7. Naydenko K. A. Kravchenko Mykola Antonovych / K. A. Naydenko // Vcheni–seleksionery u tvarynyystvi. – K.: Ahrama nauka, 1997. – S.90–91. – (Seriya «Ukrayins'ki vcheni–ahraryi XX st.»; kn.1).
8. Plemennoe delo v zhivotnovodstve / L. K. Jernst, N. A. Kravchenko, A. P. Soldatov i dr. – M.: Agropromizdat, 1987. – 287 s.
9. Rozvytok tvorchoyi spadshchyny profesora M. A. Kravchenka yoho naukovoyu shkolyu na mezhi tysyacholit' / Yu. F. Mel'nyk, M. V. Zubets', V. P. Burkat ta in. // Naukovyy visnyk NUBiP Ukrainy. – K., 2009. – Vyp.138. – S.33–33.

Shulha V. P., candidate of geographical sciences, National Aviation University (Ukraine, Kyiv), shulhavp@online.ua

Breed zoning as a method of mass improvement of local livestock in USSR of 30–70s of the XX century

The preconditions of the introduction and place of the method of breed zoning of cattle in the system of breeding work of the USSR were highlighted. Contribution of the Doctor of Agricultural Sciences, Professor N. A. Kravchenko in the development of the basic principles of breed zoning was generalized. The scientist investigated the breeding nests and determined the main measures of the breeding work with cattle of Bashkiria. He argued that in order to increase livestock production, it is necessary to carry out systematic work to improve the productive and pedigree qualities of local livestock, increase its suitability for industrial maintenance technology, create the appropriate conditions for its keeping and feeding. The scientific developments of the scholar contributed to the definition of planned and improving cattle breeds for the Bashkir ASSR at the development of the first plan for breed zoning.

Keywords: breeding work, animal husbandry, breed zoning, breed of farm animals.

* * *

УДК 347.45:333

Кравчук Л. В.,
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний
університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»
(Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

«НОВА» ТЕРНОПІЛЬСЬКА ПРЕСА ЯК ЗАСІБ РАДЯНИЗАЦІЇ КРАЮ У ВЕРЕСНІ 1939 – ЧЕРВЕНЬ 1941 РОКАХ

Одночасно із загарбанням територій західної України відбувається паралельно ідеологічна окупація і поневолення свідомості мешканців цього краю через засоби масової інформації в яких комуністична система навіязує соціалістичні цінності, та безальтернативно розмальовує світле майбутнє під прапором партії на сторінках газет і журналів, цим самим руйнуючи національний світогляд та природу відносин, що склалася на протязі вікових традицій в корінного населенню краю. За яскравими знімками та гучними гаслами приховувалася справжня мета імперської політики сталінського режиму, яку згодом на собі відчули галичани та волиняни.

Ключові слова: агітатор, пропагандист, сталінським шляхом, конференція, вільне життя, світле майбутнє, комуністична партія.

Питання діяльності друкованих засобів масової інформації не залишилися поза увагою новоствореної радянської партійної системи, що не тільки контролювала внутрішнє життя області, а й вимагала систематичних звітів у підлеглих. Так на першій Тернопільській обласній партійній конференції у звітній доповіді сказано, що на квітень 1940 року в області організовано і видається 12 районних і 1 обласна газета, утворене видавництво, 1 обласну і 12 районних типографій з необхідним поліграфічним устаткуванням. Зріс попит трудящих на періодичну пресу. Зокрема, у Зборівському районі до приходу Червоної Армії мешканці міст і сіл отримували 250 екземплярів газет. Сьогодні у район поступає 806 примірників центральних газет, 1500 – республіканських, 882 – обласної і 1558 екземплярів районної газети; окрім них, 1160 екземплярів різних журналів. В цілому по області передплачено 15 400 примірників центральних газет, 36 550 – республіканських, 12 000 – обласної, 32 200 – районних газет, а також 14 120 примірників центральних і республіканських журналів.

Всі друковані засоби масової інформації Тернопільщини були затверджені, серед них – орган Тернопільського обкому партії та облвиконкому газета «Вільне життя» зі щоденним випуском на 4 сторінках тиражем 40 тисяч примірників, орган обкому та міськкому ЛКСМУ «Комсомолец» на 2 сторінках випуском 15 разів на місяць тиражем 25 тисяч примірників; повітові газети «Нове життя» Чортківського повіту (щоденний випуск на 4 сторінках тиражем 5 тисяч примірників), «Червоний Збараж» Збарзького повіту (щоденний випуск на 2 сторінках тиражем 6 тисяч примірників), «Прапор волі» Зборівського повіту (щоденний випуск на 4 сторінках тиражем 5 тисяч екземплярів), «За нове життя» Бучацького повіту (випуск 15 разів на місяць на 2 сторінках тиражем 5 тисяч екземплярів), «Більшовик» Підгаєцького повіту (15 разів на місяць на 2 сторінках тиражем 5 тисяч екземплярів), «Ленінським шляхом» Тербовлянського повіту (щоденний випуск на 2 сторінках тиражем 4,5 тисяч екземплярів), «Сталінським шляхом» Копичинецького повіту (випуск 15 разів на місяць на 2 сторінках тиражем 4 тисячі екземплярів), «Червоний Жовтень» Борщівського повіту (щоденний випуск на 2 сторінках тиражем 4 тисячі екземплярів), «Червоні Бережани»